

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Bachelor Voeding en Diëtetiek

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In november 2017 is de bestaande bacheloropleiding Voeding en Diëtetiek van het Instituut Paramedische Studies van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het is een vierjarige voltijdopleiding te Nijmegen (croho 34579). Het panel beoordeelt de opleiding als **goed**.

De opleiding biedt studenten een bovengemiddeld goede voorbereiding op de beroepspraktijk, zeker gezien de praktijkgerichtheid van het programma en de aandacht voor het ondernemerschap en ondernemendheid. De opleiding noemt de student 'diëtist in opleiding' (DIO) en behandelt de studenten als toekomstige collega's. Dat doet zij onder meer door de studenten in de verschillende modules veelvuldig in aanraking te laten komen met de beroepspraktijk door de studenten naar 'buiten te laten gaan' bijvoorbeeld door hen authentieke beroepsopdrachten in de Sparkcentres uit te laten voeren, maar ook door de praktijk naar binnen te halen, bijvoorbeeld bij de verzorging van kookworkshops in samenwerking met ziekenhuizen in de regio. Na afronding van de opleiding heeft de student hierdoor relevante vaardigheden opgedaan voor alle vier beroepsrollen: behandelaar, voorlichter, productontwikkelaar en beleidsadviseur. De DIO's kiezen geen specialisatie; elke beroepsrol komt ieder jaar aan de orde. De afgestudeerden van de opleiding krijgen dan ook bovengemiddeld vaak op korte termijn een baan.

De opleiding heeft een brede maar heldere profilering, waarin 'ondernemerschap' en 'ondernemendheid' belangrijke elementen zijn. De docenten van de opleiding zijn deskundig, betrokken en gedreven.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel: **goed**.

Het panel heeft vastgesteld dat de uitwerking van de leerresultaten in specifieke taakcompetenties, generieke competenties en in de Body of Knowledge een goed beeld geeft van waaraan studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsbeoefenaar moeten voldoen. Het (internationale) hbo-bachelor-niveau is volgens het panel in voldoende mate aangetoond door de competenties te relateren aan het Europees beroepsprofiel, het Nederlands Beroepsprofiel van de diëtist, het Landelijk Opleidingsprofiel van Voeding en Diëtetiek en de Dublin-descriptoren. De beoogde leerresultaten sluiten aan bij de verwachtingen van het werkveld. De opleiding toont een hoog ambitieniveau en maakt dit in praktijk ook waar. De opleiding is er goed in geslaagd om zowel de studenten breed op te leiden als de studenten ruim voldoende mogelijkheden te geven voor het maken van eigen keuzes in verdieping dan wel verbreding. De keuzes voor de eigen profilering hierbij zijn volgens het panel goed uitgewerkt in samenwerking met het werkveld. De opleiding kan, passend bij de eigen ambities, in de toekomst op het gebied van internationalisering meer expliciet internationale competenties ontwikkelen. De opleiding heeft een heldere visie op wat er van de diëtist van de toekomst verwacht wordt en heeft dat bovengemiddeld goed uitgewerkt in de opleiding.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel: **goed**.

Het panel vindt dat de opleiding een degelijk, activerend en samenhangend programma aanbiedt. De opleiding is erin geslaagd om met een breed profiel toch een onderscheidend programma te maken en dat is volgens het panel een compliment waard. De studentbegeleiding steekt goed in elkaar en zet de studenten aan tot steeds meer kritisch denken en het nemen van verantwoordelijkheid en ondernemendheid. De opleiding heeft de elementen in de driehoek onderwijs-werkveld-onderzoek op een samenhangende manier met elkaar verbonden waarbij de inrichting van de zogenoemde multidisciplinaire 'Sparkcentres' veelbelovend is. De opleiding besteedt vanaf het eerste jaar veel aandacht aan 'Bildung' en 'Ausbildung'.

Het programma is duidelijk ingericht en dekt de competenties en het beroepsprofiel. De modulebeschrijvingen zijn helder en informatief, de opzet en mijlpalen en belangrijke studiefasen zijn voor alle betrokkenen helder. De personele bezetting en de voorzieningen passen bij de opleiding en de interne processen zijn op orde. De medewerkers zijn gemotiveerd en het docententeam is in balans. Als zelfsturend team kan men veel werk en situaties opvangen. Een interne coach ondersteunt docenten bij zowel didactische vragen als persoonlijke, werkgerelateerde vragen waardoor ook bij de coaching van docenten de inhoud van de opleiding niet los gezien kan worden van de didactiek en andere vraagstukken zoals bijvoorbeeld werkbelasting.

Al met al ziet het panel een stimulerende leeromgeving voor studenten, vindt zij dat de opleiding methodisch bijzonder goed in elkaar zit en is het panel met name onder de indruk van de onderzoeklijn en de wijze waarop ondernemendheid van de studenten gestimuleerd wordt.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel: **voldoende**.

De opleiding beschikt over een adequaat toetssysteem dat helder is beschreven. Het toetsprogramma biedt duidelijk inzicht in de soort toetsen en de weging en cesuur die worden toegepast. De toetsvormen zijn divers en passen bij de inhoud van het programma. De beoordelingscriteria zijn helder en de feedback bij de toetsen is goed. Toetsing en toetsen worden volgens de standaardnormen geconstrueerd. De borging van de toetsing is helder en degelijk. Het 'vier ogen principe' wordt bij de constructie en de uitvoering van toetsing in de gehele opleiding gerealiseerd.

Toch zou het de opleiding passen om hun innovatie op het gebied van onderwijs meer door te trekken naar de toetsing. Het panel adviseert de opleiding na het eerste jaar voor de theorietoetsing andere, meer geëigende, vormen te kiezen die toetsen op een hoger niveau (Miller, Bloom) mogelijk maken. Met betrekking tot de afstudeerfase van de opleiding adviseert het panel om te overwegen op een meer programmatische wijze te gaan toetsen. Dat is naar de mening van het panel niet alleen meer in lijn met de onderwijsinnovatie maar het zou ook bijdragen aan een versterking van de betrouwbaarheid van - en intersubjectiviteit in de beoordeling. In de huidige wijze van beoordelen van de afstudeeronderdelen zijn weliswaar verbetering doorgevoerd met betrekking tot de onafhankelijkheid van de (scriptie)beoordeling maar er is met de keuze van

telkens één beoordelaar per afstudeeronderdeel geen intersubjectief overleg mogelijk en vindt dit ook niet plaats over het geheel van de afzonderlijke onderdelen.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 4 het oordeel: **goed**.

Volgens het panel toont de opleiding in hoge mate aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd. De doelen die de opleiding zichzelf in het nieuwe curriculum LEF! stelt zoals bijvoorbeeld de ondernemendheid van de diëtist zijn volgens het panel goed herkenbaar in de eindwerken. Het panel is ervan overtuigd dat de opleiding een bovengemiddelde diëtist van de toekomst aflevert die ook in de toekomst zelfbewust zijn beroepsrol in het werkveld kan vervullen. Het panel heeft eindwerken bekeken en was onder de indruk van zowel het niveau als de inhoudelijke thema's. Het afstudeerprogramma, waarin alle competenties op eindniveau worden getoetst, is adequaat ingericht. Afgestudeerden blijken gewild in het werkveld en komen daar terecht in functies die qua niveau goed aansluiten bij de opleiding. Het werkveld is vooral ingenomen met de ondernemendheid van de afgestudeerden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	9
Schets van de opleiding	11
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	13
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3 Toetsing	21
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	25
Eindoordeel over de opleiding	27
Aanbevelingen	29
Bijlage	31
Bijlage 1 Bezoekprogramma	33
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	38

Inleiding

In dit visitatierapport staat de beoordeling van de bestaande bacheloropleiding Voeding en Diëtetiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Het visitatiepanel van NQA, dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA, in opdracht van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (september 2016) en het *NQA-protocol 2017 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 14 november 2017.

Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw dr. H.A.P. Wolfhagen (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw A.M.A. van Ginkel-Res (domeindeskundige)

De heer F.P.G.M. Entken (domeindeskundige)

De heer F. van Nispen, MEd (domeindeskundige)

De heer C. Dros (studentlid)

Mevrouw ir. M. Dekker-Joziase, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel. Zij werd ondersteund door mevrouw drs. B. Steenbergen MBA.

De opleiding maakt deel uit van de visitatiegroep B Voeding en Diëtetiek, samen met de opleidingen Voeding en Diëtetiek van de Haagse Hogeschool, de Hanzehogeschool Groningen en de Hogeschool van Amsterdam

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden kregen over het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zoveel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Bij de aanvraag heeft de instelling/opleiding een Zelfevaluatie-rapport (ZER) aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2017*. Het visitatiepanel heeft de ZER bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht, zie bijlage 1 en 2. Een panellid en de lead-auditor hebben een bezoek gebracht aan het jaarlijkse afstudeersymposium van de opleiding. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel een weloverwogen oordeel kunnen vormen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, februari 2018

Panelvoorzitter

Dr. H.A.P. Wolfhagen

Lead-auditor

Ir. M. Dekker-Joziase

Schets van de opleiding

In november 2017 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Voeding en Diëtetiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het is een vierjarige voltijdopleiding te Nijmegen (croho 34579B).

De opleiding Voeding en Diëtetiek (VeD) wordt verzorgd op de locatie Nijmegen in een voltijdvariant. De jaarlijkse instroom ligt door de numerus fixus stabiel op rond de 170 studenten. Het totale aantal ingeschreven studenten per mei 2017 is 570. De opleiding valt onder het Instituut Paramedische Studies (IPS) binnen de Faculteit Gezondheid, Gedrag en Maatschappij, samen met de bacheloropleidingen Ergotherapie, Fysiotherapie, Logopedie en Mondzorg. De opleiding VeD is verbonden met het lectoraat Voeding en Gezondheid van de HAN en is betrokken bij de lectoraten Arbeid en Gezondheid: Preventie en Re-integratie en Langdurige Zorg van de HAN.

Het onderwijs van de opleiding sluit aan op het Europese beroepsprofiel van de diëtist, het Nederlandse beroepsprofiel van de diëtist en het Landelijk Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek. De opleiding kiest voor een breed profiel en leidt de studenten op voor alle vier de beroepsrollen: behandelaar, beleidsadviseur, productontwikkelaar en voorlichter.

Sinds het studiejaar 2015-2016 is er een nieuw curriculum, LEF! genoemd, ingevoerd in het eerste en tweede leerjaar. In dit curriculum:

- is onder meer de onderzoekslijn explicieter dan voorheen aanwezig
- is de praktijkgerichtheid van het onderwijs centraler gesteld
- is er meer aandacht voor 'bildung' en 'ausbildung'
- wordt in de toetsen een groter beroep gedaan op innovatief vermogen en ondernemerschap
- zijn er geen hoorcolleges meer
- werken de docenten meer samen om het onderwijs voor grotere groepen te verzorgen

De opleiding kent een major- en een minorprogramma waarbij in de major (3,5 jaar) de beroepscompetenties worden ontwikkeld. De student kan in de minor (6 maanden) zijn beroepscompetenties verbreden dan wel verdiepen.

De opleiding biedt de studenten vijf minorprogramma's aan:

- interdisciplinaire minor Gedrag en Gezondheid
- interdisciplinaire minor Kind en Omgeving
- klinische voeding
- Diet and Activity in Aging and Disease
- Health professional in international perspective

De opleiding VeD biedt samen met twee andere opleidingen ook interdisciplinaire minoren aan:

- De minor Food and Business (samen met de opleiding Food & Business);
- De minor Sport en Voeding (samen met het Instituut Sport- en Bewegingsstudies)
- Sport en Voeding

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

In dit hoofdstuk staan de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de beoogde leerresultaten. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel: **goed**.

Conclusie

Het panel heeft vastgesteld dat de uitwerking van de leerresultaten in specifieke taakcompetenties, generieke competenties en in de Body of Knowledge een goed beeld geeft van waaraan studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsbeoefenaar moeten voldoen. Het (internationale) hbo-bachelor-niveau is volgens het panel in voldoende mate aangetoond door de competenties te relateren aan het Europees beroepsprofiel, het Nederlands Beroepsprofiel van de diëtist, het Landelijk Opleidingsprofiel van Voeding en Diëtetiek en de Dublin-descriptoren. De beoogde leerresultaten sluiten aan bij de verwachtingen van het werkveld. De opleiding toont een hoog ambitieniveau en maakt dit in praktijk ook waar. De opleiding slaagt er goed in om de studenten breed op te leiden en de studenten ruim voldoende mogelijkheden te geven voor het maken van eigen keuzes in verdieping dan wel verbreding. De keuzes voor de eigen profilering hierbij zijn volgens het panel goed uitgewerkt in samenwerking met het werkveld. De commissie kan zich vinden in het voornemen de aandacht voor internationalisering nog beter in het curriculum naar voren te laten komen, door studenten expliciet internationale competenties en/of competenties in een internationale context te laten opdoen. De opleiding heeft een heldere visie op wat er van de diëtist van de toekomst verwacht wordt en heeft dat bovengemiddeld goed uitgewerkt in de opleiding. Het panel is daarom van mening dat er sprake is van een goed en consistent beeld ten aanzien van standaard 1.

Onderbouwing

De opleiding toont een hoog ambitieniveau en maakt dat in de praktijk waar. Dit is te herkennen in de specifieke aandacht voor het opleiden van de Diëtist voor de toekomst'. 'Het ontwikkelen van een sterk lerend vermogen en specifieke aandacht voor ondernemendheid spelen een belangrijke rol in het vermogen van diëtisten om hun beroepsrol duidelijk neer te zetten en zo hun positie in het werkveld zelf te verwerven en vorm te geven. De opleiding biedt een brede basis en daarnaast voldoende specialisme om de diëtist voor de toekomst op te leiden.

De opleiding waarborgt het bachelor-niveau door aan te sluiten op het Europees beroepsprofiel van de diëtist (EFAD, 2009)¹, het Nederlands beroepsprofiel van de diëtist (NVD, 2013) en het Landelijk Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek en stemt deze goed af met de belangrijke thema's uit de werkpraktijk. Daarnaast zijn de Dublin-descriptoren voor hbo gewaarborgd. In het curriculum

¹ European Federation of the Associations of Dietitians (2009), "European Dietetic Competences and their Performance Indicators", EFAD

worden vier beroepsrollen onderscheiden, namelijk voorlichter, behandelaar, beleidsadviseur en productontwikkelaar. Deze beroepsrollen omvatten de rollen die een diëtist in de praktijk uitvoert en beschrijven de inhoud van het vak. Daarnaast wordt gewerkt aan zes generieke competenties die ondersteunend en noodzakelijk zijn om het werk als diëtist goed te doen. Deze generieke competenties zijn: professionaliteit, onderzoeken, ondernemen, samenwerken, communiceren en kwaliteit. Het opleidingsprofiel is goed afgestemd met de eigen beroepenveldcommissie.

Studenten studeren allemaal af als diëtist, dat is een beschermde titel. Tegelijkertijd is het Nijmeegse profiel breed: ook in de laatste twee jaar van de opleiding werken de studenten in de praktijk aan alle beroepsrollen. De studenten kunnen focus en richting aanbrengen in hun persoonlijke studiprofiel door de settingen waarin ze hun stages uitvoeren. De opleiding legt nadruk bij de rol van beleidsadviseur, om daarmee afgestudeerden breed inzetbaar te maken in de arbeidsmarkt. Het panel complimenteert de opleiding voor de wijze waarop een evenwicht gevonden is tussen het brede profiel van de opleiding en de noodzakelijke focus die noodzakelijk is voor een specialisatie.

De opleiding houdt haar curriculum actueel door onder meer actief bij te dragen aan het opstellen van het landelijke beroepsprofiel en het Europees opleidingsprofiel en door de ontwikkeling en uitvoering van bij- en nascholing via post-hbo-onderwijs.

De opleiding toont veel ambitie en legt de lat voor zichzelf hoog. Het panel ziet dat deze ambities in de praktijk vruchten afwerpen en is onder de indruk van de wijze waarop de vernieuwingen in het curriculum breed zijn afgestemd in de eigen geledingen en in de beroepenveldcommissie. Het nieuwe curriculum LEF! is uit de dagelijkse opleidingspraktijk ontstaan waarbij de vakinhoud en het didactische en onderwijskundige gezamenlijk de uitgangspunten waren. Daarmee is er veel aandacht voor ondernemerschap ingebracht. Het panel is daar blij verrast over, aangezien dit een belangrijk element is voor de positionering van de diëtisten in de toekomst en inspirerend is voor studenten en voor het werkveld.

In de visie op het onderzoek wordt helder dat de opleiding aandacht heeft voor toegepast onderzoek. De opleiding kent een doorlopende onderzoekslijn en werkt samen met de lectoraten Voeding en Gezondheid, Arbeid en Gezondheid: Preventie en Re-Integratie en Langdurige Zorg. De uitkomsten van de onderzoeksprojecten vloeien door de betrokkenheid van docenten en studenten, bij met name het lectoraat Voeding en Gezondheid, terug naar het onderwijs en ook halffabricaten van onderzoek, zoals databestanden, transcripten van interviews worden gebruikt als lesmateriaal in de onderzoekleerlijn. Er is bovendien samenwerking met het Radboud UMC.

Op de opleiding is men voornemens de aandacht voor internationalisering nog beter in het curriculum naar voren te laten komen. Op dit moment is internationalisering vooral 'at home', waarbij het gaat om internationale eetgewoontes. Daarnaast gaan er jaarlijks tussen de dertig en veertig studenten via uitwisselingsprogramma's naar het buitenland waar zij paramedische studies doen en dus ook interdisciplinair opgeleid worden. Het panel is van mening dat de internationalisering op dit moment voldoende aan bod komt, en ondersteunt de voornemens van de opleiding nog meer aandacht te besteden aan internationalisering. Het panel ziet daarbij mogelijkheden om internationalisering te koppelen aan de aandacht voor ondernemendheid.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

In dit hoofdstuk staan de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de onderwijsleeromgeving. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel: **goed**.

Conclusie

Het panel vindt dat de opleiding een degelijk, activerend en samenhangend programma aanbiedt. De opleiding is erin geslaagd om met een breed profiel toch een onderscheidend programma te maken en dat is volgens het panel een compliment waard. De studentbegeleiding steekt goed in elkaar en zet de studenten aan tot steeds meer kritisch denken en het nemen van verantwoordelijkheid en ondernemendheid. De opleiding heeft de elementen in de driehoek onderwijs-werkveld-onderzoek op een samenhangende manier met elkaar verbonden waarbij de inrichting van de zogenoemde multidisciplinaire 'Sparkcentres' veelbelovend is. De opleiding besteedt vanaf het eerste jaar veel aandacht aan 'Bildung' en 'Ausbildung'.

Het programma is duidelijk ingericht en dekt de competenties en het beroepsprofiel. De modulebeschrijvingen zijn helder en informatief, de opzet en mijlpalen en belangrijke studiefasen zijn voor alle betrokkenen helder. De personele bezetting en de voorzieningen passen bij de opleiding en de interne processen zijn op orde. De medewerkers zijn gemotiveerd en het docententeam is in balans. Als zelfsturend team kan men veel werk en situaties opvangen. Een interne coach ondersteunt docenten bij zowel didactische vragen als persoonlijke, werkgerelateerde vragen waardoor ook bij de coaching van docenten de inhoud van de opleiding niet los gezien kan worden van de didactiek en andere vraagstukken zoals bijvoorbeeld werkbelasting.

Al met al ziet het panel een stimulerende leeromgeving voor studenten, vindt zij dat de opleiding methodisch bijzonder goed in elkaar zit en is het panel met name onder de indruk van de onderzoekslijn en de wijze waarop ondernemendheid van de studenten gestimuleerd wordt.

Onderbouwing

Didactische uitgangspunten

De didactische uitgangspunten van de opleiding ondersteunen volgens het panel het realiseren van de leerresultaten. De leeromgeving staat in verbinding met de beroepsomgeving, hetgeen betekent dat de vraagstukken uit de beroepspraktijk uitgangspunt zijn voor de inrichting van het onderwijs en dat de student op velerlei manieren in aanraking komt met de beroepspraktijk.

De opleiding heeft in 2014 de didactische uitgangspunten als volgt geformuleerd:

- De beroepspraktijk stuurt het onderwijs.
 - stage in alle jaren
 - praktijk in de klas
 - praktijkhuis en integrale projecten gecombineerd

- werken met echte opdrachtgevers
- De student is vanaf dag één diëtist in opleiding.
- De student heeft keuzevrijheid in het wat en hoe in de opleiding.
- De student weet te allen tijde waar het eindpunt is: structuur en duidelijkheid.
- Groepswerk/projectgroepjes zodat er voor langere tijd (semester) met elkaar samengewerkt kan worden.
- Projecten en groepswerk ondersteunend met vakgericht onderwijs.
- Thema's waarbij alle studenten door elkaar participeren.
- Studenten worden individueel beloond voor inzet en prestaties.
- Op inhoud is er een sterke relatie tussen docent en student.
- Het onderwijs is modern en in toenemende mate tijd- en plaatsonafhankelijk
- Begeleiding en leren is waar nodig gescheiden van beoordelen.

Het panel heeft geconstateerd dat deze uitgangspunten ook daadwerkelijk in het onderwijs worden gehanteerd en goed in het nieuwe (en deels ook in het oude) curriculum naar voren komen. Studenten geven aan dat zij de didactische uitgangspunten waarderen en terugzien in het programma. De didactisch vormgeving is sterk gekoppeld aan de uitgangspunten van LEF! en aan de profilering op ondernemendheid. Ook de studenten die in hun tweede jaar over zijn gegaan op het LEF-onderwijs gaven aan, nadat zij eerder niet positief hier tegenover stonden, nu duidelijk de meerwaarde zien. Dit levert sterk activerend en praktijkgericht onderwijs dat inspirerend is voor studenten en ook voor het werkveld en de docenten.

Programmaopzet en -inhoud

Sinds studiejaar 2015-2016 is er een nieuw curriculum, LEF!, ingevoerd in het eerste en tweede leerjaar. In dit curriculum:

- is onder meer de onderzoekslijn explicieter dan voorheen aanwezig
- is praktijkgericht centraal uitgangspunt in het onderwijs.
- is er meer aandacht voor 'bildung' en 'ausbildung'
- wordt in de toetsen een groter beroep gedaan op innovatief vermogen en ondernemerschap
- zijn er geen hoorcolleges meer
- werken de docenten meer samen om het onderwijs voor grotere groepen te verzorgen.

Het onderwijsprogramma is inhoudelijk samenhangend doordat in de ontwikkeling van het onderwijs de leerdoelen per beroepsrol en competentie op alle niveaus van elkaar zijn afgeleid.

Het nieuwe curriculum van de opleiding Voeding en Diëtetiek bestaat uit leerlijnen, 'dakpannen' en projecten. De leerlijnen met een doorlooptijd van 2,5 jaar bevatten kennis en vaardigheden op de volgende terreinen:

- de mens (anatomie, pathologie, fysiologie, metabolisme, voedingsleer, dieetleer en sociale wetenschappen)
- praktijk (communicatie, productleer, voedselbereiding)
- onderzoek

De leerlijnen sluiten aan op de 'dakpannen' en de projecten in een bepaalde periode. In de dakpannen wordt het methodisch handelen aangeleerd binnen de vier verschillende beroepsrollen

(voorlichter, behandelaar, beleidsadviseur en productontwikkelaar) – dit begint heel eenvoudig en wordt steeds complexer waarbij de rollen steeds meer geïntegreerd worden. Tot slot zijn er projecten waarbij de studenten in de praktijk aan de slag gaan en ervaren leren. Iedere afgestudeerde doet zo kennis en vaardigheden betreffende alle vier beroepsrollen op, en heeft daarbij zelf keuze in de zwaarte per beroepsrol, wat een eigen profilering oplevert.

De opleiding heeft gekozen voor activerende onderwijsvormen waarbij geen plaats is voor hoorcolleges. De lessen worden vormgegeven op basis van de vragen over de stof die de studenten thuis voorbereiden. Dit gebeurt door een team van drie tot vier docenten voor de groep van 70 tot 80 studenten, die al naar gelang de vragen en behoeftes opgedeeld worden in subgroepen. Het panel heeft dit in praktijk gezien en was onder de indruk hoe het proces in de ruimte verliep. Studenten die onder het maaiveld blijven en/of niet voorbereid in de les komen, krijgen een andere plek in de ruimte. Op deze manier vertragen zij het proces niet voor de groep die zich wel heeft voorbereid. De docenten kunnen hierdoor de studenten die wel goed voorbereid zijn verder begeleiden in hun leerproces. Het is goed om te zien dat de opleiding de lat legt bij de studenten die voorbereid naar de lessen komen.

De studenten en het werkveld zijn tevreden over dit nieuwe curriculum en de uitvoering ervan. De inhoud van de modules is passend en uitdagend voor studenten. Het panel heeft een representatieve selectie van het lesmateriaal gezien alsmede de digitale leeromgeving en herkent daarin de opzet van het programma. De digitale leeromgeving is helder vormgegeven en biedt een duidelijke structuur en volledige informatie, hetgeen de studenten bevestigen. In het onderwijs wordt reeds op verschillende plekken (zoals bij de Innovatieve Behandelaar en bij het project De Boer op) aandacht besteed aan E-HEALTH. Ook maakt dit onderdeel uit van de competentiematrix. De commissie ondersteunt dit en benadrukt dat het belangrijk is ontwikkelingen in E-Health te volgen en nog meer in te bouwen in het onderwijs.

Het panel vindt zowel de vormgeving als de uitvoering van het nieuwe curriculum een compliment waard. De opleiding besteedt onder de noemer 'Bildung' en 'Ausbildung' veel aandacht aan het aanleren van een kritische houding en vorming van persoonlijke vaardigheden in relatie tot het beroep. Het panel vindt dit positief. Hoewel het curriculum nog niet in alle jaren is doorgevoerd, ziet het panel ook in de hogere leerjaren van de opleiding al dat de uitgangspunten, zoals gehanteerd in het nieuwe curriculum, goed doorwerken en heeft zij alle vertrouwen in de ingezette weg.

Kennismaking met de praktijk

Eén van de didactische uitgangspunten van het nieuwe curriculum is dat het onderwijs gestuurd wordt door de beroepspraktijk en door de leervragen van de studenten. Studenten komen tijdens hun opleiding dan ook veelvuldig in contact met de beroepspraktijk, bijvoorbeeld door stages in ieder jaar van de opleiding.

Ook op andere manieren is de praktijk in het onderwijs ingebed; in het curriculum is in samenwerking met ziekenhuizen in de regio onder meer tijd ingeruimd voor kookworkshops aan patiënten.

De praktijk komt ook aan bod via de rol van het ondernemerschap in het nieuwe curriculum. Het panel is hiervan onder de indruk. Zo heeft de opleiding zogenaamde 'Sparkcentres' waarvan er negen operationeel zijn. In deze centra gaat een wijkdocent op zoek naar opdrachten uit de betreffende wijk die de studenten kunnen uitvoeren. Hierin wordt samengewerkt met meerdere opleidingen. Het is uniek dat er interdisciplinair wordt samengewerkt aan praktijkopdrachten met studenten van andere opleidingen. Ongeveer de helft van de studenten doet op dit moment een

opdracht via een 'Sparkcentre', de andere helft van de studenten zoekt zelf een opdracht in de praktijk. De opleiding is bezig het aantal Sparkcentres uit te breiden.

Daarnaast is er de 'student-company' waar studenten gestimuleerd en ondersteund worden nieuwe producten te ontwikkelen en daadwerkelijk op de markt te brengen, zoals nieuwe creatieve gezonde voedingsproducten.

Het panel is positief over de kennismaking met de praktijk in het hele curriculum. Dit stimuleert het interdisciplinair denken en werken en ook de ondernemendheid bij studenten. Dit levert een activerend en stimulerend onderwijsomgeving. Daarnaast is het panel gecharmeerd van het feit dat de opleiding in de opzet van het curriculum regelmatig 'out of the box' heeft gedacht en zo met originele manieren komt om het onderwijs vorm te geven.

Onderzoek

In het nieuwe curriculum LEF! is een onderzoeksleerlijn van het eerste tot en met het vierde leerjaar waardoor studenten systematisch onderzoekvaardigheden verwerven en waarin methodisch leren werken centraal staat.

Binnen deze onderzoekslijn wordt (succesvol) geprobeerd om onderzoek aan te laten sluiten bij de belevingswereld van de studenten. Bijvoorbeeld door studenten vanaf het eerste jaar te laten participeren in het onderzoek van de lectoraten. Het panel vindt deze doorlopende onderzoekslijn waardoor studenten vanaf het eerste jaar niet alleen betrokken worden bij praktijkgericht onderzoek, maar er ook volgens eigen zeggen plezier in krijgen, een compliment waard. Op dit punt heeft de opleiding zich sterk positief ontwikkeld. Ook waardeert het panel de goede verbinding tussen lectoraat en onderwijs door onder meer de betrokkenheid van het lectoraat bij de onderwijsontwikkeling en uitvoering, door de participatie van onderzoekers als flexdocent en door de participatie van docenten en studenten in het onderzoek. Het is een duidelijk helpende factor dat het lectoraat bij de docenten in dezelfde ruimte is gevestigd. Deze directe stationering van de lector in de opleiding levert directe contacten en samenwerking.

Internationale oriëntatie

Aandacht voor internationalisering komt in de opleiding nog niet groots aan de orde. Het panel wil in navolging van de opleiding pleiten voor een versterking van de internationalisering van het programma, bijvoorbeeld in het leermateriaal.

In het onderwijs is aandacht voor verschillende culturen, gewoontes, richtlijnen en voedingspatronen uit andere culturen. Studenten leren in alle rollen te werken met cliënten uit verschillende culturen. Internationalisering 'at home' wordt gezien als belangrijk aandachtspunt in de opleiding, ook door studenten. De opleiding is voornemens om de culturele aspecten meer te integreren zodat deze continu aandacht krijgen in het curriculum van alle studenten.

Studenten kunnen via een uitwisselingsprogramma een deel van hun studie in het buitenland volgen; per jaar doen 30 tot 40 studenten doen. De gehanteerde literatuur bestaat uit zowel Nederlandse als Engelstalig aanbod. Er is geen standaard Engelstalig programma.

Het panel kan zich vinden in het voornemen van de opleiding om de aandacht voor internationalisering nog beter in het curriculum naar voren te laten komen. Het panel vindt dat de opleiding daartoe reeds een aantal goede elementen in huis heeft. De opleiding kan deze vanuit een centrale visie en beleid op het gebied van internationalisering nog verder uitwerken, door studenten expliciet internationale competenties en/of competenties in een internationale context te laten opdoen.

Keuzemogelijkheden

Studenten worden opgeleid voor alle vier de beroepsrollen, maar geven door de invulling van hun stage, afstudeeronderzoek en de keuze van de minor een eigen kleur aan hun opleiding. Zo zoeken zij zelf de praktijkopdrachten of doen die in één van de Sparkcentres. Daarnaast voorziet de opleiding via de student company in extra ondersteuning aan ondernemende studenten die hun eigen product of dienst willen vermarkten.

Er zijn verbredende en verdiepende minors. In een verbredende minor leert de student over de grenzen van het eigen beroep te kijken, in een verdiepende minor kan de student zich specialiseren binnen het eigen beroepsprofiel of in een specifieke beroepsrol.

Begeleiding van studenten

De pijler in de begeleiding van de studenten is het didactische uitgangspunt dat de studenten vanaf dag 1 worden gezien als 'diëtisten in opleiding' (DIO). Er wordt van de studenten een actieve studiehouding verwacht. Het vervangen van hoorcolleges door bijeenkomsten, gericht op studenten die aangeven wat zij willen leren, is hier een voorbeeld van. De bijeenkomsten worden voorbereid door een team van drie tot vier docenten dat gedurende een dagdeel de groep van 70 tot 80 studenten lesgeeft. In de lessen wordt gedifferentieerd in een groep studenten die goed weet wat hij wil, een middengroep en een 'zoekende' groep waarbij de docenten verdeeld worden over deze groepen en begeleiding op maat bieden/leveren.

In de opleiding is er veel aandacht voor studieloopbaanbegeleiding, o.a. voor 'Bildung' en 'Ausbildung'. Het panel waardeert de aandacht voor Bildung, aangezien het kritisch denken en ondernemerschap stimuleert, wat essentieel is voor de diëtist van de toekomst. In de propedeuse krijgt dit gericht aandacht tijdens één dagdeel per week, in de hoofdfase wordt dit minder intensief. De studenten kunnen tussendoor met vragen terecht bij de praktijkcoach in het praktijkhuis of bij de docenten zelf.

Studenten oordelen positief over de begeleiding. Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding de begeleiding van studenten goed heeft vormgegeven met veel aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en bewustwording. Het panel zag dit terug in de wijze waarop ouderejaars studenten werden betrokken in de (peer)begeleiding van jongerejaars studenten en zo ook het belang van leren met LEF overdroegen.

Personeel en voorzieningen

Het panel heeft een deskundig, enthousiast, gedreven en hardwerkend docententeam leren kennen. Er zijn 36 (21 fte) docenten betrokken bij de opleiding, van hen heeft 7 een bachelor-diploma (hiervan zijn er 3 bezig met een master), 25 een master (waarvan 4 promovendi) en 3 docenten die al gepromoveerd zijn. Er wordt gewerkt in verschillende teams. Iedere docent heeft een thuisbasis in een faseteam (propedeuse, midden- of eindfase). Daarnaast zijn er portefeuillenteams zoals een studieloopbaanteam en een team verantwoordelijk voor de doorlopende onderzoekslijn of internationalisering. Deze teams bestaan uit docenten uit verschillende faseteams. Tot slot zijn er 'dagdeelteams' van docenten die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het onderwijs aan de groep studenten in een bepaald dagdeel. Hierdoor worden docenten ook betrokken bij de vakken die gegeven worden in andere jaren dan waar zijzelf actief zijn.

De docenten werken in een teamruimte met flexplekken voor docenten met een kleinere (minder dan 3 dagen per week) aanstelling. Studenten geven aan dat de docenten op deze manier goed

benaderbaar zijn. Zij kunnen makkelijk met vragen terecht. De docenten beoordelen het werkklimaat binnen de opleiding als positief.

Docenten hebben ruime scholingsmogelijkheden. Alle docenten op één na hebben een didactische aantekening, bijna alle medewerkers hebben de BKE afgerond, 80 procent van de studieloopbaanbegeleiders heeft een basistraining Motivational Interviewing gevolgd en alle toetsteamleden volgen de SKE-scholing. Ten aanzien van de inhoudelijke kernvakgebieden heeft de opleiding voldoende expertise in huis.

Het nieuwe curriculum met de nieuwe werkwijze vraagt van de docenten andere didactische vaardigheden. De opleiding heeft, om de docenten hierin te ondersteunen, stevig in gezet op professionalisering en een 'docentencoach' aangesteld, die wie daar behoefte aan heeft, coacht op zowel didactische als persoonlijke vaardigheden. Deze coach is een collega-docent. Het panel waardeert deze integratie van persoonlijke en onderwijskundige coaching zeer positief. Het team heeft hoge ambities en maakt die tot nu toe ook waar. Het team stelt zich bescheiden op, maar mag volgens het panel trots zijn op hun geleverde prestatie.

In studiejaar 2012-2013 is het 'praktijkhuis' in gebruik genomen met twee keukens, een ruimte voor praktijkcoaching waar altijd een docent aanwezig is voor vragen van studenten, met een winkeltje en een skills-ruimte. In de loop van 2016 is daar een Nutritional Assessment Lab bijgekomen waar lichaamsmetingen gedaan kunnen worden. In het praktijkhuis worden onder meer kookworkshops, bijeenkomsten van beroepsverenigingen en post-hbo-cursussen georganiseerd. Daarnaast zijn er lokalen die flexibel van grootte zijn en die niet ver van het praktijkhuis liggen, bijvoorbeeld voor het oefenen van consultgesprekken en voor gesprekken met simulatiepatiënten. Het panel waardeert de voorzieningen als goed passend bij de opleiding en het aantal studenten. Er is sprake van een veelzijdige, praktijkgerichte en inspirerende leeromgeving. Het werkveld herkent deze praktijkgerichte aanpak in deze opleiding. Het praktijkhuis in combinatie met de sparkcentres onderstreept dit. Daarnaast is er een actieve inbreng van werkveldcommissie.

Instream en doorstroom

Sinds 2014 heeft de opleiding een numerus fixus met volledige decentrale selectie en plaatsing. In de jaren ervoor lag de instroom ver boven de 200 studenten, daarna is de instroom gedaald naar 170. Om aankomende studenten goed voor te bereiden op het nieuwe curriculum organiseert de opleiding open dagen en meeloopdagen. De selectie- en plaatsingsdag zijn opgezet vanuit hetzelfde gedachtegoed als het onderwijs: geen hoorcolleges, maar korte introducties en daarna zelf aan de slag. In het studiejaar 2017-2018 is de opleiding de enige in Nederland die doorgaat met decentraal selecteren. De opleiding beraadt zich hoe hiermee om te gaan.

Het percentage mbo-ers lijkt de laatste jaren te stijgen (van 19% in 2012 naar 30% in 2017), het aantal instromende vwo'ers daalde van ongeveer 15% in 2012 naar 6% in 2017.

Met de invoering van het nieuwe curriculum LEF! zijn de lessen scheikunde en biologie, die eerder alleen werden aangeboden aan studenten die voor de instroomtoetsen bij aanvang van de opleiding een onvoldoende scoorden, opgenomen in het reguliere onderwijs. Ook de aparte cursus studievaardigheden is geïntegreerd in het studieloopbaanonderwijs. Dit geeft studenten een stevigere basis in het eerste studiejaar en trekt het niveau van de studenten gelijk in het eerste studiejaar.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de toetsing. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Conclusie

De opleiding beschikt over een adequaat toetssysteem dat helder is beschreven. Het toetsprogramma biedt duidelijk inzicht in de soort toetsen en de weging en cesuur die worden toegepast. De toetsvormen zijn divers en passen bij de inhoud van het programma.. De beoordelingscriteria zijn helder en de feedback bij de toetsen is goed. Toetsing en toetsen worden volgens de standaardnormen geconstrueerd. De borging van de toetsing is helder en degelijk. Het ´vier ogen principe´ wordt bij de constructie en de uitvoering van toetsing in de gehele opleiding gerealiseerd.

Toch zou het de opleiding passen om hun innovatie op het gebied van onderwijs meer door te trekken naar de toetsing. Het panel adviseert de opleiding na het eerste jaar voor de theorietoetsing andere, meer geëigende, vormen te kiezen die toetsen op een hoger niveau (Bloom, Miller) mogelijk maken. Met betrekking tot de afstudeerfase van de opleiding adviseert het panel om te overwegen op een meer programmatische wijze te gaan toetsen. Dat is naar de mening van het panel niet alleen meer in lijn met de onderwijsinnovatie maar het zou ook bijdragen aan een versterking van de betrouwbaarheid van - en intersubjectiviteit in de beoordeling. In de huidige wijze van beoordelen van de afstudeeronderdelen zijn weliswaar verbeteringen doorgevoerd met betrekking tot de onafhankelijkheid van de (scriptie)beoordeling maar is met de keuze van telkens één beoordelaar per afstudeeronderdeel geen intersubjectief overleg mogelijk en vindt dit ook niet plaats over het geheel van de afzonderlijke onderdelen.

Onderbouwing

Toetssysteem

De faseteams zijn verantwoordelijk voor het onderwijs in hun fase en daarmee ook voor de toetsing. Daarnaast is er in ieder team een medewerker met specifieke deskundigheid op het gebied van toetsing. Deze docenten komen in verschillende samenstellingen geregeld bij elkaar in het toetsteam, waarin ook studenten participeren. Dit getuigt van een open en lerende houding in het docententeam.

De opleiding ziet drie functies van toetsing:

1. feedbackfunctie: vaststellen van de mate van succes bij specifieke leeractiviteiten
2. ontwikkelingsgerichte functie: vaststellen van de behoefte en kansen voor de verdere ontwikkeling van de beroepsbekwaamheid, gericht op de studieplanning
3. kwalificerende functie: vaststellen van de mate van beroepsbekwaamheid

Toetsen worden ingezet om de ontwikkeling van de student te bevorderen. De opleiding kent een diversiteit aan toetsen, waaronder kennistoetsen, vaardighedentoetsen, presentaties, praktijkbeoordelingen, scripties en integrale (deel-)toetsen waarin meerdere beroepsrollen op een bepaald niveau beoordeeld worden. Kenmerkend voor de toetsing binnen het nieuwe curriculum zijn de praktijkgerichtheid, de variatie in toetsvormen en meer integratie tussen de beroepsrollen.

De vernieuwingen, die in het kader van het nieuwe curriculum in het toetssysteem zijn doorgevoerd, zijn breed voorgelegd aan de verschillende stakeholders. De opleiding werkt toe naar een meer holistische beoordeling van studenten, met meer integrale toetsing van kennis en vaardigheden en het leveren van gerichte feedback aan studenten ter bevordering van hun leerproces.

Toetsen

Het panel heeft een representatieve selectie van toetsen ingezien en concludeert dat de opleiding over het algemeen diverse toetsvormen hanteert die goed aansluiten bij de leerdoelen. De toetsen zijn passend qua inhoud en niveau. De opleiding hanteert formatieve en summatieve toetsen. In de OER, de digitale leeromgeving, en in de studiehandleidingen staat voor elke onderwijseenheid aangegeven welke leerdoelen worden getoetst en hoe de toetsing en de beoordeling plaatsvinden.

De opleiding heeft steekhoudend beargumenteerd waarom docenten voor sommige toetsen geen rubrics hanteren en in plaats daarvan de beoordeling 'live' beargumenteren en in de les uitleg van de beoordelingscriteria geven. Het panel vindt de toetsen over het algemeen dan ook doordacht; ze vindt dat de wijze van toetsing dusdanig is dat over het algemeen de creativiteit van de studenten wordt gestimuleerd. Het panel denkt dat deze wijze van werken de betrokkenheid van studenten bij hun eigen leerproces vergroot en wellicht ook de transparantie ervan. Het panel volgt echter ook de kritiek van de studenten over de meerkeuzetoetsen in de hoofdfase en adviseert de meerkeuzetoetsen na het eerste jaar te vervangen door andere open toetsvormen waarbij studenten meer onderbouwing kunnen geven en op een hoger niveau (Bloom, Miller) hun prestaties kunnen tonen..

Beoordeling en feedback

De beoordelingsformulieren hebben volgens het panel een duidelijke opzet en de beoordelingscriteria worden duidelijk gecommuniceerd naar studenten. In voorgaande jaren hebben de beoordelingsformulieren bij het afstuderen een verbeteringslag doorgemaakt. Het panel is van mening dat de beschrijvingen in het formulier nog verder vereenvoudigd en gestructureerd kunnen worden.

Studenten kunnen de beoordelingscriteria voorafgaand aan de toetsing inzien en zijn daarmee goed op de hoogte van de eisen die worden gesteld. Bij groepsbeoordelingen borgt de opleiding de beoordeling van de individuele inbreng op verschillende manieren. Bij groepswork voor een project schrijven de studenten een verantwoordingsverslag waarin ze elkaars inzet kwantificeren, hetgeen van invloed is op het individuele cijfer. In de praktijk mag dit nog meer worden toegepast. Bij de stage krijgen de studenten op drie momenten zeer uitgebreide feedback op de tussenverslagen. Bij eindschrijven is er sprake van een individuele verantwoording aan het eind. De opleiding geeft aan dat studenten worden gestimuleerd gezamenlijk een scriptie te schrijven. Dit is enerzijds een pragmatische overweging van benodigde tijdsinvestering van de docenten.

Anderzijds hanteert de opleiding het argument dat de DIO's door samen te werken veel leren van en met elkaar, betere kwaliteit leveren en in duo ook meer werk kunnen verzetten en grotere opdrachten kunnen oppakken. Aansluitend op het tweede en voor de opleiding belangrijkste argument, adviseert het panel om de samenwerking dan ook expliciet als beoordelingscriterium op te nemen.

Het panel heeft een steekproef van de ingevulde beoordelingsformulieren van onder meer stages gezien en constateert dat deze over het algemeen gedetailleerde feedback bevatten en dat het resultaat een navolgbaar cijfer is per student.

Het panel ziet dat de opleiding bij de toetscommissie en bij de uitvoering van toetsing het vier-ogenprincipe hanteert en dat de scheiding tussen begeleiden en beoordelen meer vorm krijgt door de maatregelen die de opleiding heeft genomen:

- In het nieuwe curriculum wordt de eindschrijving niet meer beoordeeld door de begeleider.
- Er is overleg tussen examinerator en procesbegeleider wanneer het cijfer tussen een 5 en een 6 is.
- Er vinden kalibreersessies plaats tussen examineratoren.
- Een extern 'toezichthouder' kijkt steeksproefsgewijs mee met de gesprekken.
- De schrijving en het eindgesprek worden door twee verschillende examineratoren beoordeeld.

Opvallend is dat de opleiding ervoor heeft gekozen om bij de afstudeeronderdelen de studenten te laten beoordelen door slechts één examinerator per onderdeel. Dat is het geval bij de eindwerkstukken, de schrijving en in de integrale deeltaetsen over de verschillende beroepsrollen. Met deze opzet zijn er wel meerdere examineratoren betrokken bij de afstudeerfase, maar wordt ieder afstudeeronderdeel door slechts één examinerator beoordeeld. In deze opzet is het echter niet mogelijk om per onderdeel (of over het geheel van de beoordelingen) een intersubjectief gesprek te laten plaats vinden tussen examineratoren. Naar de mening van het panel zou het voeren van een dergelijk overleg kunnen en moeten bijdragen aan het verhogen van de betrouwbaarheid van de beoordeling en een vereiste moeten zijn bij een 'high stake' assessment (als het afstuderen is).

Gezien het innovatieve karakter van de opleiding zou ook een verdergaande programmatische aanpak van het toetsen in de eindfase van de opleiding mogelijkheden kunnen bieden om op basis van (vele) formatieve datapunten uiteindelijk een (gezamenlijke) gefundeerde uitspraak te kunnen doen over het behaalde eindniveau van de student.

Borging

De examencommissie van het Instituut Paramedische Studies is verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging van de toetsing. De examencommissie waarborgt dat de beroepsrollen en competenties gedekt worden door:

- De examens die worden afgenomen
- Het niveau van het examen komt overeen met het te beoordelen competentieniveau.
- De examens voldoen aan de gebruikelijke toetstechnische kwaliteitseisen.
- Alle leden van de examencommissie volgen in de loop van 2017 de SKE-scholing.
- De ontwikkeling en uitvoering en kwaliteitsverbetering van de toetsen ligt in handen van de faseteams van de opleiding.

De examencommissie wijst de interne examineratoren aan. Externe examineratoren werken onder supervisie van de interne examinerator. Wanneer een docent beoordeelt die niet als examinerator is aangewezen, gebeurt dat onder supervisie. Alle aangewezen interne examineratoren hebben de BKE behaald, hetgeen ruim 80 procent van de docenten is.

Voor interne en externe examinatoren zijn er verschillende andere vormen van deskundigheidsbevordering:

- coaching van nieuwe examinatoren
- toetsing als onderdeel van de verplichte didactische cursus voor nieuwe docenten
- intervisie en moderatiesessies over de toetsing

De opleiding heeft bovendien drie externe toezichthouders die adviseren over het gerealiseerde eindniveau van de opleiding. Iedere toezichthouder beoordeelt ieder jaar drie volledige afstudeerdossiers van studenten en woont een eindgesprek van deze studenten bij.

Het panel is van mening dat de kwaliteitsborging van de toetsing van voldoende kwaliteit is. De opleiding hanteert daartoe uitgebreide en juiste werkwijzen. Het panel heeft mogen constateren dat de examencommissie en de toetscommissie goed berekend zijn op hun taak.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de gerealiseerde leerresultaten. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel: **goed**.

Conclusie

De afstudeerders van 2016 en 2017 hebben onderwijs gevolgd in het oude curriculum. In de laatste jaren is de opleiding echter al vooruitgelopen op de veranderingen in het nieuwe curriculum. Volgens het panel toont de opleiding in hoge mate aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd. De doelen die de opleiding zichzelf in het nieuwe curriculum LEF! stelt zoals bijvoorbeeld de ondernemendheid van de diëtist zijn volgens het panel goed herkenbaar in de eindwerken. Het panel is ervan overtuigd dat de opleiding een bovengemiddelde diëtist van de toekomst aflevert die ook in de toekomst zelfbewust zijn beroepsrol in het werkveld kan vervullen.

Het panel heeft eindwerken bekeken en was onder de indruk van zowel het niveau als de inhoudelijke thema's. Het afstudeerprogramma, waarin alle competenties op eindniveau worden getoetst, is adequaat ingericht. Afgestudeerden blijken gewild in het werkveld en komen daar terecht in functies die qua niveau goed aansluiten bij de opleiding. Het werkveld is vooral ingenomen met de ondernemendheid van de afgestudeerden.

Onderbouwing

Afstudeerfase

Het laatste jaar is niet opgedeeld in twee semesters, waarvan één voor de stage en één voor praktijkgericht onderzoek, maar de studenten werken integraal aan alle beroepsrollen (in 2016 en 2017: beroepstaken), namelijk werken met en voor cliënten:

- optimaliseren van herstelprocessen/reïntegratie (diëtistisch handelen)
- werken in en voor een organisatie (kwaliteit of ondernemen)
- verbeteren van gezond gedrag/preventief werken (Health Promotion)
- werken aan professionalisering (praktijkgericht onderzoek)

Dit betekent dat de student een keuze heeft in de combinatie aan rollen en taken die hij wil aanbrengen in de stage en in de afstudeeropdracht.

De afstudeerders in 2016 maakten van bijna alle beroepstaken een verslag, vanaf 2017 is de vorm van het toetsproduct vrijer. Ter ondersteuning krijgen de studenten in de laatste fase van hun studie intervisie. De studenten sluiten elke beroepstaak af met een praktijkbeoordeling en een product- of reflectiegesprek. Zij combineren vaak beroepstaken zodat voldoende kwaliteit bereikt wordt. Aan het eind van het jaar is er een individuele integrale toets (van 2,5 EC), vormgegeven als een sollicitatiegesprek. Ter voorbereiding daarvan schrijft de student gedurende het jaar een ontwikkelingsverslag.

De student schrijft een Plan van Aanpak voor het afstudeeronderzoek dat moet worden goedgekeurd door een onafhankelijke examiner. Nadat het Plan van Aanpak is goedgekeurd, kan de student verder met het onderzoek. Het onderzoek wordt begeleid door een begeleider, de beoordeling geschiedt door een onafhankelijke beoordelaar.

De rendementen van zowel de hoofdfase (78,2%, 2011) als de propedeuse (70,7%, 2015) zijn hoog, hetgeen de mening van het panel over de kwaliteit van de opleiding in het algemeen en de afstudeerfase in het bijzonder ondersteunt.

Producten van afgestudeerden

Het panel heeft een steekproef van vijftien eindwerken uit de laatste twee afstudeercohorten opgevraagd en ingezien en een film van een eindbeoordelingsgesprek bekeken. Het had over geen enkel afstudeerwerk twijfel over het niveau. De kwaliteit was zondermeer voldoende, maar tussen de producten waren er wel niveaoverschillen. Het panel vond de cijfers passend en onderbouwd. Opvallend is het ondernemerschap dat studenten tonen en het hoge beroepsbewustzijn van de studenten. Hoewel er nog geen afstudeerwerken van studenten in het nieuwe curriculum beschikbaar zijn, herkent het panel al elementen van de nieuwe LEF!-aanpak in de afstudeerwerken. Het panel waardeert dit positief.

Het panel constateerde dat de eindwerken in gaan op interessante, actuele en maatschappelijk relevante thema's over de volle breedte van de beroepsrollen. In alle eindwerken was er aandacht voor empirische onderbouwing en de werkstukken waren duidelijke gestructureerd in opbouw en verslaglegging. De onderwerpen werden, zowel bij kwalitatief als bij kwantitatief onderzoek, goed verdiepend uitgewerkt. De kwaliteit van de afstudeerproducten en de relevantie van de onderwerpen maken het geheel volgens het panel van bovengemiddeld niveau.

Functioneren afgestudeerden

Een hoog percentage (75%) van de alumni heeft snel een functie die goed aansluit bij het niveau van de opleiding, wellicht door de goede samenwerking met het werkveld of de specifieke elementen van deze opleiding, zoals ondernemerschap. Alumni geven aan dat de opleiding goed aansluit bij de functies die zij bekleden waar het gaat om de praktijkgerichtheid en de beroepsvaardigheden. Uit de gesprekken met de werkveldvertegenwoordigers blijkt dat de afgestudeerden snel naar tevredenheid meedraaien in de praktijk en dat met name hun ondernemendheid gewaardeerd wordt.

Het werkveld ziet het verschil dat LEF! te weeg brengt al in de laatste afstudeercohorten qua ondernemendheid en beroepsbewustzijn. Het panel is er van overtuigd dat dit met het volledig doorlopen van het LEF!-programma zeker nog zal groeien. Het panel waardeert dit als bovengemiddeld goed.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Goed
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Goed
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	goed

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande bacheloropleiding Voeding en Diëtetiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als **goed**.

De opleiding biedt studenten een bovengemiddelde voorbereiding op de beroepspraktijk, zeker gezien de praktijkgerichtheid van het programma en de aandacht voor het ondernemerschap en ondernemendheid. De opleiding heeft duidelijke ambities en heeft gekozen voor het inrichten van een inspirerende en activerende leeromgeving met praktijkgerichte onderwijsvormen. De opleiding noemt de student 'diëtist in opleiding' en behandelt de studenten als toekomstige collega's. Dat doet zij onder meer door de studenten in de verschillende modules veelvuldig in aanraking te laten komen met de beroepspraktijk door de studenten naar 'buiten te laten gaan' bijvoorbeeld door hen authentieke beroepsopdrachten in de Sparkcentres uit te laten voeren, maar ook door de praktijk naar binnen te halen, bijvoorbeeld bij de verzorging van kookworkshops in samenwerking met het Radboud Ziekenhuis. Na afronding van de opleiding heeft de student hierdoor relevante vaardigheden opgedaan voor de vier beroepsrollen: behandelaar, voorlichter, productontwikkelaar en beleidsadviseur. De afgestudeerden van de opleiding krijgen dan ook bovengemiddeld vaak op korte termijn een baan.

De opleiding heeft een brede maar heldere profilering, waarin 'ondernemerschap' en 'ondernemendheid' belangrijke elementen zijn. De docenten van de opleiding zijn deskundig, betrokken en gedreven. De opleiding heeft een goed toetsstelsel, maar zou dat met name in de afstudeerfase nog wat kunnen aanscherpen. Het afstudeerprogramma is adequaat en brengt zelfbewuste en bekwame diëtisten voort.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee ter ondersteuning van de ambities en verdere ontwikkeling van de opleiding:

Standaard 2

- De opleiding heeft een goede onderwijsleeromgeving, maar zou nog kunnen winnen door de ontwikkelingen omtrent E-health goed te blijven volgen en in te brengen in het curriculum.

Standaard 3

- De opleiding heeft een adequaat en afwisselend toetsstelsel, maar zou dat met name in de afstudeerfase nog kunnen aanscherpen met meer aandacht voor de intersubjectiviteit in de beoordelingen in de afstudeerfase. Daarnaast maakt de opleiding veelvuldig gebruik van multiple choice toetsing. Het panel adviseert om de multiple choice toetsen in ieder geval vanaf het tweede leerjaar te vervangen door alternatieve toetsvormen.
- De opleiding heeft in feite de basis gelegd voor meer programmatisch toetsen in het afstudeerprogramma en kan dit verder uitwerken. Het past de opleiding om de innovatieslag op het gebied van onderwijs door te trekken naar toetsing.

Bijlage

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Gespreksschema Visitatie Voeding en Diëtetiek 14 november 2017				
Ontvangst in ruimte C204/ gesprekken vinden plaats in ruimte C202				
	Tijdstip	Thema	Deelnemers	Opmerkingen
1	8.30 – 9.00 uur	Ontvangst, koffie		
2	9.00 – 9.30 uur	Welkom, introductiebijeenkomst; markt (9.00-9.30 uur)	<p>Management</p> <ul style="list-style-type: none"> Judith Smit, MMO (directeur Instituut Paramedische Studies) Ir. Vivianne Ceelen (hoofd opleiding Voeding en Diëtetiek) <p>Kwaliteitszorg</p> <ul style="list-style-type: none"> Ir. Daniëlle Verschuren Drs. Hanny Kuiper Drs. Babette Kuijpers <p>Vorbereiding visitatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Marjan Kindt, MBA <p>Studenten (DIO's: Diëtisten in Opleiding)</p> <ul style="list-style-type: none"> Rick Jansen Sabine v.d. Ketterij Ilse Hendriks 	<p>Programma:</p> <ul style="list-style-type: none"> Introductie Ir. Vivianne Ceelen Korte pitches met de thema's: <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>Leren in de driehoek student, docent, werkveld</u>: Ir. Daniëlle Verschuren/ Dr. Elke Naumann ➤ <u>Innovatie en ondernemen</u>: Sonja van Oers, Mrs. /Lina Walen ➤ <u>Toetsing</u>: Karen Lips, Msc ➤ <u>Bildung: Duivels Dilemma</u>: Drs. Femke Spikmans/Emeline van Marrewijk
3	9.30- 10.00 uur	Rondleiding	<p>DIO's</p> <ul style="list-style-type: none"> Rick Jansen Sabine v.d. Ketterij Ilse Hendriks <p>Docenten (o.a.)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mattie van Gilse Marcel Fransen Dr. Ir. Susanne Leij 	

			<ul style="list-style-type: none"> • Erwin van Leijen, Msc. 	
4	10.00 – 11.30 uur	Vorbereiding panel	<p>NQA-panel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mevrouw dr. H.A.P. Wolfhagen, voorzitter • Mevrouw A.M.A. van Ginkel • De heer F.P.G.M. Entken • De heer F. van Nispen MEd. • De heer C. Dros, studentlid • Mevrouw Ir. M. Dekker-Joziase, secretaris 	
5	11.30 - 12.30 uur	Gesprek programma, onderwijsleeromgeving, docenten	<p>DIO's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maureen Achtereekte (2^e jaars) • Lieneke Voss (3^e jaars) • Laurie Mabelis (4^e jaars) <p>Docenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marga Strijbosch, Med; Drs. Femke Spikmans (team 1) • Karen Kotten- Lips, Msc. (team 2) • Dr. Ir. Marleen Manders (team 1) <p>Werkveldvertegenwoordigers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elly Kaldenberg (BVC; Sanavis) • Wineke Remijnse (BVC; beleidsmedewerker NVD) 	Gesprek duurt 50 minuten aansluitend 10 minuten overleg met panel onderling
6	12.30 - 13.00 uur	Gezamenlijke lunch NQA/ Voeding en diëtetiek Onderling overleg NQA	<ul style="list-style-type: none"> • Alle betrokkenen bij visitatie 	
7	13.00- 13.30 uur	Vervolg lunch NQA met DIO's	<ul style="list-style-type: none"> • Josine Thijssen (1e jaars) • Britt van Zuidam (1e jaars) • Mignon de Maille (2e jaars) • Runée Christon (2e jaars) • Maureen Achtereekte (2e jaars) • Ilse Hendriks (3e jaars) • Sterre Ammerlaan (3e jaars; OC) • Lieneke Voss (3e jaars) 	

			<ul style="list-style-type: none"> • Sabine van de Ketterij (3e jaars; OC) • Rick Jansen (4e jaars) • Laurie Mabelis (4e jaars) • Daniëlle Buringa (4^e jaars met uitloop; OC) 	
Tafelopstelling aanpassen: 3 statafels in de hoeken				
8	13.30 - 14.30 uur	Gesprek afstuderen en functioneren in de praktijk	<p>DIO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daniëlle Buringa (4^e jaars met uitloop; OC) <p>Alumni</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wendy Groenendaal (alumnus) • Eilish Hazelaar (alumnus) (reserve) • Elsbeth de Koning (alumnus) <p>Werkveldvertegenwoordigers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marjo Peters (voorzitter BVC; hoofd Diëtetiek Radboud UMC) • Wilma Verburgt (Diëtist Ziekenhuis Gelderse Vallei) <p>Docenten team 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ir. Mirjam Jager • Suzan de Bruijn, MMI • Annemarie Nijhof, Msc. <p>Lectoren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. Elke Naumann (associate lector Voeding en Gezondheid) 	<p>20 minuten in 3 homogene groepjes (panel splitst zich op):</p> <ul style="list-style-type: none"> • DIO en Alumni • Docenten • Werkveld <p>➤ 25 minuten plenair</p> <p>➤ 15 minuten voor panel</p>
9	14.30 - 15.15 uur	Gesprek borging (toetsstelsel)	<p>Examencommissie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Drs. Babette Kuijpers <p>Kwaliteitszorg</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ir. Daniëlle Verschuren • Drs. Anke Leibbrandt 	<p>DIO's (toetsing), docenten (toetsing), werkveld (observanten diagnostoets), lid examencommissie</p>

			<p>Toetsing</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bas Agricola, Msc. • Karen Kotten- Lips, Msc. <p>Extern toezichthouder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hans Brandts <p>Observant</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inez Jans (diëtist Ziekenhuis Gelderse Vallei) <p>Opleidingscommissie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ir. Jacqueline de Vos (docent) • Sterre Ammerlaan (DIO) 	
10	15.15 - 15.45 uur	Gesprek management	<ul style="list-style-type: none"> • Ir. Vivianne Ceelen (hoofd opleiding) • Judith Smit, MMO (directeur Instituut Paramedische Studies) • Drs. Femke Spikmans (hoofddocent; personeelscoach) 	
11	15.45 - 16.45 uur	Beoordelingsoverleg panel		
12	16.45 - 17.45 uur	Laatste gesprek opleidingsmanagement, terugkoppeling bevindingen en ontwikkelgesprek	<p><u>Samenstelling binnenkring:</u></p> <p>Panel</p> <p>Management</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ir. Vivianne Ceelen (hoofd opleiding) • Judith Smit, MMO (directeur Instituut Paramedische Studies) • Drs. Femke Spikmans (hoofddocent/ personeelscoach) <p>Examencommissie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Drs. Babette Kuijpers <p>Opleidingscommissie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ir. Jacqueline de Vos (docent) • Sterre Ammerlaan (DIO) 	Binnen- en buitenkring, zodat meer mensen dan alleen het management de terugkoppeling en het ontwikkelingsgesprek kunnen bijwonen. In de binnenkring wordt het gesprek gevoerd, de buitenkring hoort toe.

			<p><u>Samenstelling buitenkring</u> Leden kwaliteitszorgteam Opleidingscommissie (OC) Docenten DIO's Vorbereiding visitatie</p> <ul style="list-style-type: none">• Marjan Kindt, MBA	
--	--	--	--	--

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

- Kritische Reflectie
- Landelijke Opleidingsprofiel Voeding en Diëtetiek 2015
- Landelijke Beroepsprofiel Diëtist 2013
- Zorginstituut Nederland anders kijken leren doen 2016
- HAN Interne audit Voeding en Diëtetiek 2015 eindrapport
- Opleidingsstatuut voor de bachelor opleidingen van het Instituut Paramedische Studies HAN 2016 2017
- Opleidingsstatuut voor de bachelor opleidingen van het Instituut Paramedische Studies HAN 2015 2016
- Symposium Voeding en Diëtetiek praktijkopdrachten 2015 2016 in de kijker. Programma en Abstracts
- Symposium Voeding en Diëtetiek praktijkopdrachten 2016 2017 in de kijker. Programma en Abstracts
- Afstudeerhandleiding Voeding en Diëtetiek 2015 2016
- Afstudeerhandleiding Voeding en Diëtetiek 2016 2017
- Alumnionderzoek Voeding en Diëtetiek 2016
- Evaluatie extern toezichthouders afstudeerfase Voeding en Diëtetiek 2016
- Opleidingsprofiel Bachelor Voeding en Diëtetiek
- Toetshandleiding Voeding en Diëtetiek 2015 2016
- Toetshandleiding Voeding en Diëtetiek 2016 2017
- NSE 2017
- Selectie van vijftien eindwerken van afstudeerstudenten uit de laatste twee afstudeercohorten
- Ter inzage gelegd onderwijsmateriaal, toetsmateriaal, notulen commissies etc.